

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Sociologiska institutionen

Tecknad barnpornografi
En mediagranskning av diskussionen kring
”mangadomen”

Examensarbete för kandidat i sociologi 15 hp

Författare: My Hyltegren

Jenny Wingren

Handledare: Christel Backman

Januari, 2012

Tack

Vi vill här ta tillfället i akt och tacka de personer som har hjälpt oss under resans gång. Pojkvän, syster och vän: tack för att Ni på tre olika och mycket givande sätt korrekturläst uppsatsen. Det var till stor hjälp för oss att få hela tre utomstående personers kommentarer. Men det främsta tacket vill vi givetvis rikta till Christel Backman. Redan vid Ditt besked under våren 2011 om att Du kunde ställa upp som vår handledare förstod vi att denna hittills största prövning i våra respektive utbildningar skulle bli både lärorik och genomförbar. Framförallt har Du trott på oss när våra självförtroenden sviktat och vi går nu vidare med både rakare ryggar och med mer skinn på våra näsor. Tack!

Abstrakt

Titel: Tecknad barnpornografi - En mediagranskning av diskussionen kring ”mangadomen”

Författare: My Hyltegren, Jenny Wingren

Handledare: Christel Backman

Examinator: Abby Peterson

Typ av arbete: Examensarbete för kandidat i sociologi 15 hp

Tidpunkt: Höstterminen 2011

Antal tecken inkl. blanksteg (hittills): 58 191 tecken inkl. blanksteg

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att kartlägga de problem kring barnpornografilagstiftningen som framhålls i mediadebatten efter den s.k. mangadomen. Detta är betydelsefullt att göra därför att uppmärksamheten kring de aktuella paragraferna blossat upp i massmedier och för att diskussioner i massmedier om ett ansett socialt problem ofta får politiska konsekvenser. Följande frågeställningar har legat till grund för studien: Vilka aktörer syns i debatten kring mangadomen? Vad framhålls som det huvudsakliga sociala problemet i debatten? Vilka orsaker till och konsekvenser av det ansedda sociala problemet framhålls?

Metod och material: Studien är en kvalitativ innehållsanalys där vi studerat innehållet i debattartiklar, insändare, ledare och krönikor i svensk press. Vi använde sökorden “manga* barnpor*” i databasen Mediearkivet. Jönsons (2010) problemkomponenter har använts i ett analyschema som ett sätt att ställa frågor till texten och söka efter bakomliggande teman som inte alltid framstår som uppenbara.

Huvudresultat: Studien visar att de debattartiklar som berört mangadomen har relaterat domen till ett större problem än det enskilda fallet. Mangadomen ses som en del i en utveckling där kampen mot sexualisering av barn har gått överstyr. Problemet anses ligga i lagstiftningen snarare än i rättstillämpningen och det betonas bl.a. att det är orimligt att texter om sexuella övergrepp på barn skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen, medan de aktuella mangabilderna inte gör det.

Nyckelord: barnpornografi, media, manga, socialkonstruktionism, sociala problem

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Bakgrund och problemformulering	5
1.2. Syfte.....	6
1.3. Frågeställningar	6
2. Tidigare forskning	7
3. Teoretiska utgångspunkter	9
3.1. Socialkonstruktionism och sociala problem.....	9
3.2. Problemperspektiv	10
4. Metod.....	13
4.1. Urval.....	13
4.2. Kodning, analys och syntes	15
4.3. Etiska överväganden.....	17
5. Resultat, analys och syntes	18
5.1. Vad har hänt?	18
5.2. Aktörer	19
5.3. Problemets karaktär	20
5.4. Orsaker till och konsekvenser av det sociala problemet	23
5.4.1. Mikronivå: synen på sexualitet.....	23
5.4.2. Mesonivå: en ineffektiv rättsstat.....	25
5.4.3. Makronivå: hot mot rättsstaten.....	26
5.4.4. Kontrollen sprids	28
6. Sammanfattning och diskussion	30
Referenser	32
Bilaga 1: Artikelöversikt	36
Bilaga 2: Populärvetenskaplig framställning	38

1. Inledning

1.1. Bakgrund och problemformulering

Barnpornografi och sexuella övergrepp mot barn anses avskyvärt och många åtgärder motiveras med att barn ska skyddas till varje pris. En anledning till att barnpornografi är viktigt att uppmärksamma och motarbeta är att det anses finnas ett samband mellan innehav av barnpornografiskt material och fysiska sexuella övergrepp (se ex. SOU 2004:71). På 90-talet blossade diskussionen om sexualbrott mot barn upp i massmedier och i forskning, där pedofili ansågs vara det sociala problemet. Debatten i massmedier handlade då om att vi behöver skydda våra barn från den farliga gruppen pedofiler (se t.ex. Skytt 1997). Trots den till synes rådande enigheten om att barnpornografi måste bekämpas, syns i massmedier idag en debatt om till vilket pris detta ska ske, d.v.s. vilka andra rättigheter som får stå tillbaka. Problemet är alltså inte så entydigt beskrivet som det vid en första anblick verkar vara.

Debatten om barnpornografi har återigen tagit fart. Detta efter att en serieöversättare dömdes för ringa barnpornografibrott i Svea hovrätt då han innehaft 39 mangateckningar föreställande barn i sexuella situationer¹. Serieöversättaren var inte själv den som skapat bilderna utan hade, enligt honom själv, laddat ner bilderna i sitt arbete. Paragraferna i brottsbalken angående förbud mot att *inneha* barnpornografi tillkom 1999 men redan 1979 blev det förbjudet att framställa både pornografiska fotografier av barn samt teckningar föreställande barn i pornografiska sammanhang. Den 1 juli 2010 utvidgades barnpornografiförbudet ytterligare genom att även innefatta förbud mot att *titta på* barnpornografiska bilder, d.v.s. den misstänkte behöver inte inneha bilderna för att kunna dömas. Tidigare samma år prövades för första gången lagens förbud mot teckningar i praktiken i och med åtalet mot serieöversättaren vilket alltså lett till att debatten om barnpornografi aktualiserats, men med avstamp i denna s.k. mangadom istället för fokuseringen på pedofilen. Diskussionen har bl.a. handlat om frågan om vem som skadats av att serieöversättaren hade bilderna i sin dator då teckningarna inte föreställde några specifika barn. Paragraferna om barnpornografi ligger dock under brott mot allmän ordning (SFS 1962:700 kap 16), vilket innebär att handlingen anses vara kränkande för barn i allmänhet och den behöver

¹ Manga är en japansk serietecknarstil.

således inte kränka ett specifikt barn. Därmed kan även teckningar av barn i sexuella sammanhang klassas som barnpornografiska.

Massmedier är en viktig informationskälla som når ut till många människor. Vilka händelser som tas upp och hur de beskrivs i medier påverkar allmänhetens uppfattning och förståelse kring sociala problem (Loseke 2003:41). Hur man ser på problemet utvecklas alltså bl.a. utifrån hur det sociala problemet framställs och konstrueras i massmedier, vilket gör en mediagranskning viktig. Det är även så att mediadebatter ofta framtvingar krav på förändring från politikernas sida och att det därmed tillsätts en utredning. Massmedier för på så sätt upp ämnen på den politiska dagordningen och en studie av mediers framställning av någonting möjliggör en fördjupning av debatten inför ett eventuellt politiskt förändringsarbete (Sahlin 1999:103; Jenkins 1992:21; Pollack 2001:40-41). Hur mangadomen framställs i massmedier utifrån det ansedda sociala problemet om barnpornografi är därmed viktigt att studera då debatten kan få konsekvenser på politisk nivå, beroende på hur problemet beskrivs.

1.2. Syfte

Syftet med studien är att kartlägga de problem kring barnpornografilagstiftningen som framhålls i mediadebatten efter mangadomen. Detta är betydelsefullt att göra därför att uppmärksamheten kring de aktuella paragraferna ökat efter tingsrättens dom och lagens bakomliggande moraliska kontext har börjat ifrågasättas och diskuteras. Det är också betydelsefullt att studera detta då diskussioner i massmedia om ett ansett socialt problem ofta får politiska konsekvenser.

1.3. Frågeställningar

- * Vilka aktörer syns i debatten kring mangadomen?
- * Vad framhålls som det huvudsakliga sociala problemet i debatten?
- * Vilka orsaker till och konsekvenser av det ansedda sociala problemet framhålls?

2. Tidigare forskning

I Sverige kriminaliserades barnpornografi, både fotografier och teckningar föreställande barn i sexuella sammanhang, redan 1979. Därefter har förbudet utvidgats till att även innefatta förbud mot innehav av barnpornografiskt material (1999) och förbud mot att titta på barnpornografiskt material (2010). En liknande utveckling i lagstiftningen har skett i Wales där barnpornografi förbjöds 1978 och innehav av barnpornografi kriminaliserades 1988 (Williams 2004). Dock förbjöds s.k. "pseudo-images" i Wales 1994, vilket innebär bilder som manipulerats, t.ex. att vuxna poserar som barn eller att bilderna på vuxna manipulerats till att likna barn. Williams menar i sin forskning att lagstiftningens utveckling i Wales har tagit ett steg bort från att på ett direkt sätt skydda specifika barn. "Pseudo-images" är ett exempel på detta då inget barn kommer till skada vid dess framställning. Ett av argumenten till att "pseudo-images" ändå har kriminaliserats är, enligt Williams, att barnpornografi kan uppmuntra sexuella övergrepp mot barn. Ett annat argument är att kriminaliseringen beror av att lagstiftaren vill bevara den kollektiva moraluppfattningen i ämnet, d.v.s. det anses och ska fortsätta anses vara avskryvbart att vilja titta på den typen av bilder. Kriminaliseringen i Wales har alltså lett till en vidare definition av lagens syfte, enligt Williams. Här kan göras en liknelse med mangafallet då det handlar om teckningar som inte föreställer specifika barn, men där teckningar enligt svensk lagstiftning ändå är förbjudna.

Vad som gör en bild barnpornografisk har undersökts och diskuterats ur ett konstperspektiv. Stanley beskriver en ökad sexualisering av barns nakenhet där konstnärens frihet begränsas mer och mer till följd av denna rädsla (Stanley 1991). Stanley diskuterar var gränsen går till att klassa ett foto på ett barn som pornografiskt. Här tas även upp huruvida det föreligger ett hot mot tankefriheten. Om det inte är i bilden rättsväsendet ska söka efter svaret på frågan om den är pornografisk eller ej, utan istället undersöka fotografens avsikt med bilden (alternativt betraktarens tankar då han eller hon tittar på bilden) så kan plötsligt vissa *tankar* komma att kriminaliseras.

Socialkonstruktionistisk forskning om barnpornografi tenderar att beröra pedofili. Bland annat har Meyer undersökt hur brittiska tidningar konstruerar bilden av pedofilen som en farlig och

annorlunda person, kategoriskt skild från oss andra (Meyer 2010). Hon menar att mediadiskursen om den onda pedofilen inte determinerat men uppmuntrat att pedofilen hamnat på regeringens agenda och att diskursen lett till lagstiftning som tar hårdare tag mot det ansedda sociala problemet med hjälp av specificerade lagändringar (Meyer 2010:213-214). På samma sätt skulle beskrivningen av mangadomen i svensk press kunna få politiska effekter. Även då barnpornografi studeras som ett socialt problem tenderar det att beröra pedofili. Teorier om sociala problem är användbara i forskning om sexbrott mot barn då de synliggör teman i vår kultur som tas för givna och inte diskuteras öppet (se Loseke 2003 om diskussionen kring de pedofila prästerna). I vår studie skulle de därmed kunna hjälpa oss att mer kritiskt studera hur beskrivningarna av mangadomen är mer nyanserade än att enbart luta sig mot påståenden om att barnpornografi är ett avskyvärt brott. Losekes forskning visar att diskursen om pedofila präster inom den katolska kyrkan näst intill omöjliggör en kritisk diskussion kring det ansedda sociala problemet då brotten oåterkalleligt klassas som omoraliska och omöjliga att tolerera (Loseke 2003). Konstruktionen av ett socialt problem kan alltså tysta viktiga frågor som bör diskuteras vilket gör teorier om sociala problem användbara för att bena ut hur konstruktionen framställs.

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1. Socialkonstruktionism och sociala problem

In our daily lives, we tend to use the term *social problem* to categorize conditions that we believe are troublesome, prevalent, can be changed, and should be changed (Loseke 2003:7).

Citatet ovan är Losekes basala definition av vad begreppet sociala problem innebär. Hon har ett *socialkonstruktionistiskt perspektiv* på sociala problem vilket även vi har haft i vår studie. Att enbart studera sociala problem utifrån en kunskapsteoretisk objektivism gör att man riskerar att begränsa förståelsen av den komplexitet ämnet omges av (Loseke 2003:kap 1). Loseke använder termen *praktisk aktör* ("practical actor") för att beskriva hur du och jag i vårt vardagsliv agerar utifrån vad som är praktiskt (Loseke 2003:7). Praktiska aktörer förhåller sig till världen på ett objektivistisk sätt. När forskare studerar sociala problem ur detta perspektiv är det objektiva indikatorer på problemet som är underlaget och forskningen utgår ifrån att t.ex. föra statistik om hur många som är drabbade av problemet, när det startade o.s.v. (Loseke 2003:8).

Men sociala problem är inte bara objektiva fakta utan berör också hur personer subjektivt definierar det berörda tillståndet (Loseke 2003:kap 1). Genom kriteriet att tillståndet ska ses som besvärligt ("troublesome"), se citatet ovan, så innefattas även att personer oroar sig för fenomenet. På så sätt räcker inte en objektivistisk syn då oro är någonting subjektivt (Loseke 2003:8). Om det hade funnits en direkt relation mellan att vi oroar oss för fenomen som vi bör oroa oss för så hade den praktiska aktörens analys varit tillräcklig. Men vi kan t.ex. oroa oss för händelser som inte är en egentlig risk för oss. Ett exempel på det är hur äldre tenderar att oroa sig mer än yngre för att bli brottsutsatta, trots att yngre statistiskt sett oftare råkar illa ut (Heber 2007:52-53). Som motsatt exempel kan rökning tas, då vi nu menar att man förr borde oroa sig mer för dess konsekvenser. Det finns alltså ingen direkt relation mellan objektiva indikatorer såsom statistik över sociala problem och vad vi oroar oss för (Loseke 2003:8-9). Därmed krävs

även en socialkonstruktionistisk analys av sociala problem där olika aktörers *syn* på fenomenet spelar in.²

Ytterligare ett argument för att det behövs ett socialkonstruktionistiskt bidrag till studerandet av sociala problem är att forskare, t.ex. statistiker, som utgår ifrån en objektivistisk ansats kan vara oense. Sociala problem präglas av just oenighet (Loseke 2003:4-5) då flera aktörer som tar upp ett specifikt socialt problem kan vara ense om att det existerar ett problem men oense om vad problemets kärna utgörs av, vad som orsakar problemet eller vilka konsekvenser det får. Massmedier är en tydlig plattform för denna oenighet. Det som diskuteras i massmedier får dessutom ofta en avgörande betydelse i den politiska debatten då politiker tvingas agera (Sahlin 1999:103). Detta agerande "befäster problemets plats på dagordning" än mer och är därmed en del av konstruktionen av det sociala problemet (ibid.). Vid undersökning av ett ansett socialt problem är massmediers framställning en viktig källa till att kunna studera definitionsprocessen och konstruktionen av problemet (Cohen refererad till i Flyghed 2000:43).

3.2. Problemperspektiv

Att sociala problem präglas av oenighet menar även Jönson (2010). Vi har använt hans teori om problemperspektiv, den s.k. *perspektivansatsen*, i vår studie då det analyschema som ansatsen kan omformuleras till visade sig vara ett fruktbart verktyg för oss utifrån vårt syfte (se metodkapitlet där analyschemat beskrivs). Med *problemperspektiv* menar Jönson de diskussioner och den enighet/oenighet som kan finnas kring ett ansett socialt problem, t.ex. vad som orsakar problemet, vilka konsekvenser det leder till o.s.v. Det kan även vara så att endast vissa aktörer kommer till tals i debatten, medan det är tyst hos andra. Gällande samma ämne, t.ex. mangadomen, kan flera olika problemperspektiv existera. Motståndare till domen kan därmed ses som tillhörande ett problemperspektiv, medan förespråkare tillhör ett annat.

² Observera dock att vi inte utgår från en ontologisk relativism. Vi fördjupar oss inte i diskussionen om huruvida tillståndet som klassas, eller inte klassas, som ett socialt problem existerar utanför vår förståelse av det eller inte. Socialkonstruktionismen är här ett bidrag, inte en ersättare, till den praktiska aktörens analys.

För att kunna fördjupa sig i och bättre förstå den ansedda problematiken använder Jönson sju *problemkomponenter*: karaktär, orsaker, konsekvenser och omfattning, historia och utveckling, lösningar, aktörer samt illustrationer och exempel (Jönson, 2010:25-37). Poängen med dessa komponenter är att lättare kunna besvara olika typer av forskningsfrågor samt utreda eventuellt “samspel och harmoni/disharmoni inom ett identifierat perspektiv eller samspel och konkurrens mellan perspektiv” (Jönson 2010:26). Komponenterna är en förenklad bild av verkligheten; forskarens identifiering av svaren på respektive komponents frågor är i första hand konstruktioner som används som verktyg, snarare än som slutgiltigt resultat i studien. Utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv kan komponenterna besvara frågor kring sociala problem som rör vad, vem, hur, var, när och varför, eftersom sociala problem ofta diskuteras utifrån vissa förhållanden, t.ex. vem som bär ansvaret, vad som borde göras, vilka som berörs o.s.v. Vi har under studiens gång uteslutit de komponenter som inte visat sig vara användbara och omformulerat de som varit relevanta för vårt syfte. Nedan följer en beskrivning av de komponenter vi använt.

Komponenten *aktörer* innehåller frågor kring vem som uttrycker ett problem (Jönson 2010:32-34). Vår första frågeställning, d.v.s. den om vilka aktörer som syns i debatten kring mangadomen, kan besvaras med hjälp av denna problemkomponent då den även berör frågor om huruvida bara vissa aktörer kommer till tals. Här finns det en skillnad mellan *utsägandets aktörer* som är de som explicit beskriver problemet i det empiriska materialet samt *utsagans aktörer* vilka är de som omnämns i materialet (Bakshi refererar till i Jönson 2010:32). Fortsättningsvis benämns dessa *aktiva* respektive *passiva* aktörer, då den språkliga likheten mellan “utsägandets” och “utsagans” eventuellt kan förvirra läsaren. De aktiva aktörerna i vår studie är debattörerna, d.v.s. artikelförfattarna, medan de passiva är de personer som nämns i artiklarna.

Frågor om problemets *karaktär* berör hur problemet presenteras, vart det är lokaliserat och hur det är besläktat med andra problem (Jönson 2010:27-28). I denna studie är komponenten därmed artikelförfattarnas beskrivningar av vad problemet är. Under analysens gång blev det tydligt att det ansedda problemets karaktär beskrevs utifrån jämförelser med tidigare händelser eller liknande fall. Detta angränsar till vad Jönson benämner komponenten *illustrationer* (Jönson 2010:34-36). Vi har därför fört samman dessa två problemkomponenter. Med den illustrerande

komponenten åsyftar Jönson liknelser som tenderar att användas i debatten kring ett ansett socialt problem. Liknelsernas funktion i debatten är att få (i vårt fall) läsaren att överföra "kunskap, känslor och handlingsalternativ" från liknelsen till det aktuella problemet (Jönson 2010:35). Exempel på detta kan vara att en debattör skriver att det anses givet att man känner, eller anser att man bör handla på ett visst sätt i ett tidigare fall och att det tidigare fallets likhet till det diskuterade problemet gör att man även borde känna, eller handla, på samma sätt även här. Jönson betonar liknelser i beskrivningen av vad problemkomponenten illustrationer utgörs av, men vi har även studerat jämförelser där skillnader framhålls eftersom författare kan använda sig av skillnader till andra fall för att beskriva problemets karaktär. Vi har alltså använt de båda ovan presenterade problemkomponenterna till vår frågeställning om vilket huvudsakligt socialt problem som framhålls i debatten.

För vår tredje frågeställning, d.v.s. vilka orsaker till och konsekvenser av det ansedda sociala problemet som framhålls, har vi använt oss av de två problemkomponenterna orsaker och konsekvenser. Problemets *orsaker* är de faktorer som problemet tycks bero på (Jönson 2010:28-30). Vi har inte bara sökt efter beskrivningar av händelser som föreligger problemet i tiden och som anses ha orsakat det utan vi har även varit intresserade av författarens sätt att placera in problemet i ett större sammanhang. Detta kan t.ex. vara att en författare beskriver en utveckling på samhällsnivå där det ansedda sociala problemet är ett symptom på ett större problem. Hur författaren beskriver denna utvecklings orsaker hänger samman med vilka *konsekvenser* som problemet anses leda till, vilket är ytterligare en problemkomponent. Att framhålla att det existerar ett socialt problem är att mena att problemet i sin nuvarande form leder till oacceptabel skada (Jönson 2010:30). Frågor om vem som kommer till skada och vad som anses inträffa i framtiden om vi inte gör någonting åt problemet blir här relevant. Både orsaker och konsekvenser som framhålls kan ligga på olika nivåer: mikro (individnivå), meso (organisationsnivå) eller makro (samhällsnivå) (se exempelvis Engdahl & Larsson 2006 för en mer ingående beskrivning av nivåerna).

4. Metod

Vi har gjort en mediagranskning av debatten kring mangadomen med teoretisk utgångspunkt i socialkonstruktionism och sociala problem. Studien är en kvalitativ innehållsanalys där vi studerat innehållet i debattartiklar, insändare, ledare och krönikor i svensk press. Vid en kvalitativ analys studeras materialet ofta utifrån ett sökande efter olika bakomliggande teman (Bryman 2011:489, 498, 505). Vi har använt oss av Jönsons problemkomponenter i ett analyschema (Jönson 2010; se avsnitt om kodning, analys och syntes) som ett sätt att söka efter bakomliggande teman, ställa frågor till texten samt notera likheter och skillnader som inte alltid framstår som uppenbara.

4.1. Urval

Vi valde att söka artiklar i databasen Mediearkivet då de allra flesta stora svenska tidningar finns med där, t.ex. *GP*, *DN*, *SvD*, *Expressen* och *Aftonbladet*. För att kontrollera att tillräckligt många stora tidningar finns med i Mediearkivet jämförde vi dessa med de 25 största tidningarna som listas av TS, Tidningsstatistik (www.ts.se). Samtliga av de åtta första på listan fanns med i Mediearkivet och av det totala antalet, d.v.s. 25, fanns 20 stycken med i Mediearkivet. Detta legitimerar Mediearkivet som källa.

De sökord vi valde var "manga* barnpor*". På så vis kunde vi få med alla artiklar där manga fanns med även i sammansatta ord, såsom "mangadom" och "mangateckningar". "Barnpor*" gjorde att vi fick med både "barnporr" och "barnpornografi". Den tidsliga gräns vi satte för sökningen var från och med 13 oktober 2009, eftersom det var då bilderna beslagtogs, fram till 14 november 2011 då vår studie påbörjades. Debatten är dock fortfarande aktuell och förekommer därmed fortfarande i medier, men vi valde att begränsa oss till ovanstående datum. Vi fick inga relevanta träffar förrän efter tingsrättens dom den 30 juni 2010, eftersom debatten om mangafallet tog fart först efter att domen meddelats. Denna första sökning (efter borttagning av irrelevanta artiklar före 30 juni 2010) gav 247 artiklar. Utifrån dessa valde vi sedan ut de artiklar ur dagstidningar där en tydlig argumentation framgick, d.v.s. ledare, krönikor, insändare samt debattartiklar, vilket gav oss totalt 52 artiklar. Vi var till en början tveksamma om detta

antal var för stort, men vi beslutade oss för att behålla samtliga då vi valt att koda utifrån vissa på förhand givna komponenter. För att få översikt över materialet listade vi samtliga 52 artiklar med dess titel, tidning med förkortning samt datum (se bilaga 1). Dessa förkortningar är de vi använt i analysens referenser. Notera att vi alltså inte bara tog med de artiklar som tillhörde de största tidningarna, listade av TS. Vi valde att även ta med de mindre tidningarna med artiklar innehållandes våra sökord, då vi var intresserade av hela debatten i svensk press. Nedan presenteras en tabell över de tidningar som förekom i vårt material d.v.s. de med artiklar innehållandes sökorden, samt antal artiklar i respektive tidning. Tabellen visar även vilka tidningar som finns med på TS topplista.

TABELL 4.1. Tabell över de tidningar som förekommit i materialet. Totalt antal tidningar: 20. Totalt antal artiklar: 52.

Tidning	Antal artiklar	Finns på TS topplista
Expressen	9	X
Göteborgs-Posten	6	X
Aftonbladet	6	X
Dagens Nyheter	4	X
Kvällsposten	3	X
Svenska Dagbladet	3	X
Västerbottens-Kuriren	3	X
Östgöta Correspondenten	3	X
Sydsvenskan	2	X
GT	2	X
Nordvästra Skånes Tidningar	2	
Uppsala Nya Tidning	1	X
Hallandsposten	1	X
Bohuslänningen	1	X
Oskarshamns-Tidningen	1	X

Landskrona Posten	1	X
Gotlands Allehanda	1	
Nerikes Allehanda	1	
Länstidningen Östersund	1	
Hallands Nyheter	1	

4.2. Kodning, analys och syntes

Vid en kvalitativ studie likt vår, präglas kodning av ständig omvärdering och förändring under processens gång. “Data betraktas som tänkbara indikatorer på begrepp, och dessa indikatorer *jämförs kontinuerligt* med varandra för att se vilka begrepp de passar in på.” (Bryman 2011:514). Kodningen görs på olika nivåer. På den lägsta nivån bryts materialet ner och kategorieras vilket leder till skapandet av begrepp utifrån de indikatorer man finner i materialet (Strauss och Corbin refererade till i Bryman 2011:514). På nästa nivå är begreppen sammanförda till kategorier som relateras till varandra. Kärnkategorier, vilka är på den högsta kodningsnivån, är grupperade kategorier. Problemkomponenterna kan ses som möjliga kategorier i vårt material. Under hela processen är det som sagt viktigt att begreppen, kategorierna och kärnkategorierna jämförs med varandra och att man är öppen för förändringar under resans gång. Vi har varit noggranna med att flyta mellan nivåerna för att undvika problem med att vara för styrda av de på förhand valda problemkomponenterna. Utifrån vad det empiriska materialet gett oss så har vi förändrat komponenterna efterhand. Vi startade med Jönsons problemkomponenter och landade i de vi beskrivit i kapitlet om teoretiska utgångspunkter ovan. Nedan finnes de problemkomponenterna som vi använt och dess respektive forskningsfrågor, d.v.s. vårt analyschema (vilket är en omarbetad version av Jönsons, 2010:26-27, analyschema).

TABELL 4.2. Analyschema med problemkomponenter och dess forskningsfrågor.

Aktörer	Vilka aktörer syns i debatten? Har några större utrymme i debatten än andra?
Karaktär	Vad för slags problem anses det vara? Var anses det vara lokaliserat? Hur anses det vara besläktat med andra problem? Anses problemet ha någon "kärna", någon bärande idé? Hur avgränsas problemet till andra problem?
Illustrationer	Vilka jämförelser (likheter eller skillnader) beskrivs? Vilka tankemönster försöker författarna överföra med hjälp av jämförelser?
Orsaker	Vilka orsaker anges, en eller flera sammanhängande?
Konsekvenser	Vilka slags skador och olägenheter beskrivs? Anses det föreligga hot inför framtiden, i så fall vilka?

Rent praktiskt gick det till så att vardera kod tilldelades en post-it-lapp med en specifik färg. Utöver koder för respektive komponent så skapade vi även koder för morgon- respektive kvällstidning samt artikeltyp (ledare, krönika, debattartikel, insändare, övrigt). Artiklarna placerades i datumordning och vi namngav dem med A, B, C, ..., a, b, c... o.s.v. Utöver att varje kod fick en färg så fick de även en sifferkod. Parallellt med läsning av materialet och den manuella kodningen skrev vi dessa sifferkoder i ett digitalt dokument, sorterat till varje artikels bokstav, för att lättare kunna söka på respektive komponent när den första kodningen väl var avslutad.

Kodningen har inte bara varit en analys, då vi inte bara brutit ner materialet utan även syntetiserat det, då vi har rört oss uppåt i kodningsnivåerna och grupperat begrepp och kategorier. När vi hade gjort den första kodningen av materialet, vilket alltså både var skapandet av begrepp, kategorier och kärnkategorier, undersökte vi grupperingarna för att kontrollera om de var uppdelade på ett logiskt sätt. Vi preciserade dem och ändrade i de fall det skulle vara mer fruktbart med ett annat namn på koden. Ibland var det nödvändigt att slå ihop två, ibland nödvändigt att dela på en.

Under hela processen skrev vi "memos" om koderna. Allteftersom skapades således grupper av påståenden, sorterade efter kodningens resultat. Genom att inte längre noggrannt analysera detaljerna i respektive artikel utan lyfta blicken och relatera påståenden till varandra, d.v.s.

syntetisera, så möjliggjordes att vi kunde se mönster i vårt material och fram växte det nedanstående kapitlet “Resultat, analys och syntes”. Problemkomponenterna som kategorier och de specifika begrepp de kunnat delas upp i har, likt Jönson framhållit att de ska göra, fungerat som verktyg snarare än som slutgiltigt resultat i studien (Jönson 2010:26).

4.3. Etiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer för humanistiska-samhällsvetenskapliga studier finns det fyra huvudkrav som skall uppfyllas för att en studie skall vara etiskt godkänd (Vetenskapsrådet 2002). Dessa krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. När det gäller *informationskravet* görs en skillnad på om undersökningsdeltagarna är aktiva eller passiva, d.v.s. om informationen hämtas från redan befintliga källor. Då vi studerat tryckt press är informationen redan tillgänglig vilket gör att de personer som studeras deltar passivt och inte kommer utsättas för några direkta olägenheter. *Samtyckeskravet* följer samma argumentation som ovan vilket innebär att ett samtycke inte behöver inhämtas då uppgifterna redan finns i medier. *Konfidentialitetskravet* handlar om att undersökningspersonernas personuppgifter skall skyddas, vilket inte blir aktuellt i vårt fall då redan offentliga uppgifter har används. Avslutningsvis innebär *nyttjandepincipen* att uppgifterna endast skall användas i forskningsändamål och i vetenskapligt syfte, vilket uppfylls i vår studie. Sammanfattningsvis uppfylls de etiska kraven i undersökningen då vi studerat befintligt material som redan är offentligt.

5. Resultat, analys och syntes

Vi inleder detta kapitel med en beskrivande genomgång av vad som har hänt i mangafallet. I de följande avsnitten presenterar vi produkten av vår bearbetning av materialet uppdelad utifrån våra tre frågeställningar: Vilka aktörer syns i debatten kring mangadomen? Vad framhålls som det huvudsakliga sociala problemet i debatten? Vilka orsaker till och konsekvenser av det ansedda sociala problemet framhålls?

5.1. Vad har hänt?

Den 13-14 oktober 2009 gjorde polisen en husrannsakan hemma hos serieöversättaren Simon Lundström. Vid detta tillslag beslagtogs hans hårddiskar, då han misstänktes för att inneha barnpornografiska bilder på sin dator. Lundström dömdes senare i Uppsala tingsrätt för innehav av 51 bilder, klassade som barnpornografiska, vilket meddelades den 30 juni 2010. Påföljden blev 80 dagsböter á 310 kronor. Efter att domen meddelats startade en mediadebatt som pågår än idag angående vad som skall klassas som barnpornografi samt hur långt rättstillämpningen ska gå för att bekämpa barnpornografibrott.

Den 1 juli 2010 trädde en ny lag i kraft som gäller förbud mot att titta på barnpornografiska bilder, d.v.s. den misstänkta sexförbrytaren behöver inte inneha bilderna för att kunna dömas. Ungefär samtidigt blir Kungliga biblioteket i Stockholm anmält för innehav och spridning av barnpornografiskt material (Edenborg, *AB*, 2011-05-23; Jönsson, *D.N.*, 2011-10-28). Det leder till att man sorterar ut ungefär en hyllmeter material som spärras för utlån (Edenborg, *AB*, 2011-05-23). I oktober och december 2010 arrangerar polisen informationsträffar med bibliotekarier, vilka instrueras att vid minsta tveksamhet kontakta polisen. Ett annat exempel på då barnpornografibrott aktualiseras i mediadebatten är i samband med att en spelutgivare stoppar ett spels utgivning i Sverige för att inte riskera en polisutredning (Johansson, *ÖC*, 2011-06-03). Spelets huvudaktörer är tre lättklädda 17-åringar.

Debatten i massmedier pågick från tingsrättens dom, den 30 juni 2010, fram till början av november 2010. Därefter rådde tystnad fram till hovrättens dom som meddelades den 28 januari

2011. Lundström dömdes även i hovrätten för ringa barnpornografibrott men i denna instans endast för 39 bilder och med påföljden 80 dagsböter á 70 kronor. Då domen meddelats tog debatten fart igen och handlade då om hur stark yttrandefriheten och rättsäkerheten anses vara. Den 28 oktober 2011 meddelades att fallet kommer att tas upp i Högsta domstolen.

5.2. Aktörer

I enlighet med problemkomponenten “aktörer” kan vi urskilja vilka aktörer som själva uttalar sig genom att vara artikelförfattare, aktiva aktörer, och vilka som omnämns i artiklarna, passiva aktörer. Innan vi hade studerat materialet föreställde vi oss att debattörer från de båda sidorna skulle vara synliga, d.v.s. både de som försvarar barnpornografilagstiftningen och tycker att domen var rätt samt de som är kritiska. Så var inte fallet. De som försvarar lagstiftningen och mangadomen syntes enbart då motståndarna till lagstiftningen omnämnde dem. De förde inte själva en diskussion i någon av urvalets artiklar. Frånvaron av artikelförfattare som försvarare kan dock bero på att deras åsikter ändå kommer fram i övrig media, såsom i nyhetsrapporterande artiklar, och att de därmed inte anser sig behöva skriva en egen debattartikel.

När vi hade kodat för alla aktörer i vårt material och sammanställt dessa blev det tydligt att det är flera ledare från olika tidningar som uttalar sig kritiskt till domen. De allra flesta ledare är från morgontidningar, främst *Västerbottens-Kuriren* och *Östgöta Correspondenten*, men det skrivs även om mangadebatten på *Expressens* ledarsida. De aktiva aktörerna är samtliga kritiska till mangadomen vilket framgick då vi listade artikelförfattarna, huruvida de var kritiska eller ej, deras titel samt hur många artiklar respektive artikelförfattare har skrivit (se bilaga 2). Utifrån denna lista kan sägas att debatten förs av bl.a. journalister, kulturskribenter, idéhistoriker och jurister. Bland de som nämns av artikelförfattarna, d.v.s. de passiva aktörerna, finns både försvarare och kritiker till domen. De aktiva aktörerna både bemöter argument från försvarare av domen och återger vad kritiker tidigare sagt, antingen i artiklar eller i forum utanför vårt urval. För att förenkla för läsaren följer nedan en kort beskrivning av vad som sägs om de passiva aktörerna. Vi har valt att enbart presentera de som fick en framträdande roll när vi syntetiserade vårt material. Notera att de passiva aktörerna inte är direktrefererade, då syftet är att visa hur de framställs i materialet och inte vad de faktiskt har sagt.

En återkommande försvarare av lagstiftningen, som alltså enbart är närvarande i debatten som passiv aktör, är Olof Risberg, psykolog på Rädda Barnen. Risberg uttalade sig på en paneldiskussion arrangerad av Publicistklubben och framhöll där att det “ur ett logiskt perspektiv” var rimligt att kunna döma teckningar som barnpornografi då all form av gestaltning av sexbrott mot barn riskerar att normalisera övergreppen (Risberg refererad av Lindgren, *GP*, 2011-03-16). Ytterligare en relevant aktör som omnämns i artiklarna är Piratpartiets partiledare Rick Falkvinge och hans uttalande om att innehav av barnpornografi borde legaliseras då han menade att “[d]et finns ingen kriminalitet som är så grov att den motiverar att man monterar ner rättsstaten” (Falkvinge refererad av Ledare, *SDS*, 2010-08-06). Följande dag tog han dock tillbaka uttalandet och bad om ursäkt för att han uttryckt sig “mycket klumpigt” (ibid.). Falkvinges uttalande försvarades dock av Madeleine Leijonhufvud, professor i straffrätt, vilket förvånade många då hon under lång tid kämpat hårt för att kriminalisera innehav av barnpornografi (Leijonhufvud refererad av Ledare, *SDS*, 2010-08-06). Hon var dock kritisk redan då lagen röstades igenom 1999 eftersom hon ansåg att det var orimligt att infoga barnpornografi i kapitlet om brott mot allmän ordning istället för kapitlet om sexualbrott och på så sätt se brottet som en kränkning mot barn i allmänhet (Leijonhufvud refererad av Edenborg, *AB*, 2011-05-23). En tredje aktör som omnämns är Mårten Schultz. Han tillskrivs olika titlar i olika artiklar, men är professor i civilrätt. Värt att nämna är att han är både aktiv och passiv aktör då han själv skriver flera artiklar, men även andra författare refererar till hans artiklar (och till hans blogg, vilken dock ligger utanför vårt material). Hans genomgående tema är att likt Leijonhufvud ifrågasätta lagstiftningen.

5.3. Problemets karaktär

En av frågorna kopplat till problemets karaktär är var det är lokaliserat. I artiklarna anses det huvudsakliga problemet finnas i lagstiftningen, snarare än i tillämpningen. Exempelvis framhåller Schultz (refererad till i Ledare, *VK*, 2011-02-02) att tillämpningen av lagen säkerligen är rätt, men att själva lagen är problematisk. Schultz menar att det problematiska grundar sig i att barnpornografi undantas i yttrandefrihetsgrundlagen (Schultz, *SvD*, 2011-01-22). Detta benämns som motsatsen till ett demokratiskt friskhetstecken, d.v.s. att det är någonting sjukt med demokratin; det är en frihetsinkränkning som gått igenom utan tillräcklig debatt (Ledare, *Ex*,

2010-07-22). Då mangafallet är ett gränsfall där det inte är uppenbart huruvida yttrandefriheten kommer till sin rätt eller inte så borde, enligt Schultz, fallet testas utifrån grundlagen (Schultz, SvD, 2011-01-22). Detta är alltså inte möjligt på grund av undantaget.

Många av författarna synliggör vad de anser vara problemets karaktär genom att göra jämförelser (både visa likheter och skillnader) med andra problem, avgränsningar eller tidigare händelser som inte alltid har med barnpornografi att göra. Detta är, som nämndes i kapitlet om teoretiska utgångspunkter, problemkomponenten illustrationer. I materialet fann vi dessa typer av jämförelser utifrån flera olika aspekter av problemets ansedda karaktär. Nedan följer en redogörelse för dessa jämförelser.

En skillnad mellan fotografier och teckningar som framhålls är att fotografier på barn i ett sexuellt sammanhang i sig är ett bevis på att ett övergrepp begåtts medan teckningar å andra sidan inte är det (Linder, DN, 2011-01-31; Irenius, UNT, 2011-01-29). Det argument som används för att styrka att även teckningar, och inte bara fotografier på övergrepp, ska vara brottsliga är tanken om att det kränker barn i allmänhet. Många har varit kritiska till detta argument, däribland Leijonhufvud som menar att "barnpornografi istället ska kopplas direkt till sexuella övergrepp mot barn" för att på så sätt undvika att paragraferna ligger under brott mot allmän ordning (Leijonhufvud refererad av Edenberg, AB, 2011-05-23). Argumentet att det kränker barn i allmänhet är återkommande och Edenberg framhåller att man i barnpornografiutredningen SOU 1997:29 även ville inkludera s.k. anspelningspornografi, d.v.s. pornografi där vuxna är utklädda till barn (Edenberg, AB, 2011-05-23). Remissvaren innehöll, enligt Edenberg, kritik mot detta och man drog tillbaka förslaget med motiveringen att barn inte kan antas identifiera sig med dessa personer och därmed kan de inte kränkas på det sätt som barnpornografi syftar till. Edenberg betonar att det är märkligt att man anser att ett barn kan se skillnad på en utklädd vuxen och ett barn, men inte på ett fotograferat barn och ett tecknat. Jämförelsen som här görs är alltså mellan anspelningspornografi och teckningar och Edenberg menar att det inte finns något som gör det rimligt att säga att en teckning är värre än anspelningspornografi. Att Sverige *inte* inkluderat anspelningspornografi står i kontrast till kriminaliseringen av "pseudo-images" i Wales, då argumentet för kriminalisering i båda fallen är att det anses kränka alla barn (se tidigare forskning, Williams 2004).

En annan jämförelse som görs är mellan teckningar som klassas som barnpornografi och Lars Vilks avbildning av profeten Muhammed som rondellhund, vilket skapade stor debatt kring huruvida den kränkte muslimer. I det fallet ansåg många att Vilks yttrandefrihet vägde tyngre än den eventuella kränkning som bilden skapade (Ledare, *NA*, 2010-08-06). Detta för oss in på resonemanget kring om bildens eventuella osmaklighet ska spela någon roll. Flera artiklar hänvisar till att Leijonhufvud yttrat sig i mangafallet och kritiserat lagstiftningens syfte då hon ansåg att det är fel att straffa någon bara för att kollektivet anser att handlingen är osmaklig (Leijonhufvud t.ex. refererad av Ledare, *SDS*, 2010-08-06). Det anses ingå i vår yttrandefrihet att skapa konst oavsett om den anses osmaklig eller inte (Ledare, *NA*, 2010-08-06). En annan jämförelse som görs för att synliggöra det absurda i att åtalas för en teckning p.g.a. dess stötande innehåll är då Lindgren skriver om Charles Philipons bildserie med namnet "Kungens päron" (Lindgren, *GP*, 2011-03-01). Lindgren skriver hur Philipon på 1830-talet ritade fyra teckningar som ett inlägg i dåtidens debatt om gränsen för vad som är en åtalbar teckning. Teckningarna föreställde en gradvis förvandling av kungens huvud till ett päron och poängen var att om den första teckningen åtalades så skulle även de andra kunna göra det och därmed skulle teckningen av ett päron åtalas då den skulle få betraktaren att tänka på satirteckningen av kungen.

I fallet med Vilks rondellhund skyddades konsten av att den ansågs besitta ett konstnärligt värde till skillnad från serieöversättarens mangateckningar. Konstens avgränsning tas stundtals upp som problemets kärna, vilket är att kritisera rättstillämpningen snarare än lagstiftningen. Frågan om vad som är konst eller inte är här aktuell då det har en avgörande betydelse för om verket ska skyddas eller inte. Är manga konst? Kanske beror det på att manga är spritt till en större publik vilket medför att det inte klassas som tillräckligt "fint", vilket kanske krävs för att kunna säga att motivet är konstnärligt och inte pornografiskt (Olofsson, *GP*, 2010-08-09; Irenius, *UNT*, 2011-01-29). Irenius menar rentav att det är en kulturfientlig handling att döma översättaren (Irenius, *UNT*, 2011-01-29).

Som nämndes i introduceringen av illustrerande komponenter (se kapitlet om teoretiska utgångspunkter) kan även författares framförande av skillnader mellan t.ex. en tidigare händelse och det debatterade problemet förtydliga vad författaren anser vara problemets karaktär. Att det är tillåtet att skildra ett sexuellt övergrepp mot ett barn i text men inte att teckna ett sådant är en

sådan skillnad som framförs. Några debattörer framhåller att lagen inte borde göra denna skillnad mellan text och teckning (Ledare, *VK*, 2011-06-22; Abrahamsson & Gustafsdotter, *DN*, 2011-08-01). En skildring av ett sexuellt övergrepp mot barn i text skyddas nämligen av yttrandefrihetsgrundlagen. Författarna tar upp två exempel på texter som grovt beskriver sexuella övergrepp mot barn och vill härmed visa att om en teckning kan kränka barn på ett, inom lagen, oacceptabelt sätt så bör även dessa texter anses göra det. Det vanligaste exemplet som tas upp är Vladimir Nabokovs klassiker "Lolita" (t.ex. Bergström, *KvP*, 2010-07-22; Schultz, *SvD*, 2011-01-22). Även "Mammas tre flickor" skriven av Pierre Louÿs förekommer som exempel (Linderborg, *AB*, 2011-05-23). En annan kritiserad skillnad som görs i lagen är att det är lagligt att skildra våldshandlingar men inte sexuella handlingar (Myrdahl, *KvP*, 2010-07-25). Argumentet att spridning av barnpornografiskt material leder till uppmuntran av sexuella övergrepp på barn bemöts i detta sammanhang med att legaliseringen av pornografi inte har lett till ökat antal sexualbrott, eller att kriminalförfattaren Stieg Larssons våldsskildringar inte anses leda till ökat antal mord (t.ex. Myrdahl, *KvP*, 2010-07-25; Edenborg, *AB*, 2011-01-29).

5.4. Orsaker till och konsekvenser av det sociala problemet

Utifrån de två problemkomponenterna "konsekvenser" samt "orsaker" identifierades fyra olika beskrivningar av vad problemet leder till och varför. Tre av dem kan inplaceras på de tre nivåerna mikro, meso respektive makro medan den fjärde snarare berör konsekvenser som rör sig över samtliga nivåer. Därmed anser vi att det inte är fruktbart att placera den fjärde beskrivningen på en specifik nivå.

5.4.1. Mikronivå: synen på sexualitet

Risbergs uttalande om att det är rimligt att kunna döma teckningar som barnpornografi då all form av gestaltning av sexbrott mot barn riskerar att normalisera övergreppen, är återkommande i ett par artiklar (t.ex. Olsson, *Ex*, 2011-03-15; Lindgren, *GP*, 2011-03-16). Då artikelförfattarna bemöter hans argumentation så beskrivs det ansedda sociala problemet i termer av synen på barns sexualitet. Olsson kallar honom för censurlobbyist och menar att sådana, trots goda avsikter, bidrar till "att den sorgliga erotiserade blicken på barn förstärks" (Olsson, *Ex*, 2011-03-

15). Hon utvecklar dock inte detta. Ett tydligare bemötande av Risbergs uttalande är kritiken mot att teckningar skulle leda till att allmänhetens syn på övergrepp mot barn förändras i negativ riktning. Den avsky mot pedofili som råder skulle inte ändras av några teckningar, menar Lindgren (*GP*, 2011-03-16). Det framhålls att det råder en rädsla mot nakenhet (Insändare, *Ex*, 2011-02-05; Linderborg, *AB*, 2011-11-06) och en beröringsskräck inför våra barn (Janson, *SvD*, 2011-03-17) vilket kan sammankopplas med avskyn mot pedofili. "Vem vågar [idag] sova naken med barn?" (Linderborg, *AB*, 2011-11-06). Kampen mot att barn sexualiseras kan därmed ses som en kriminalisering av deras sexualitet, då den rådande synen på barn är att de är "rena från sexuellt begär" (Manga, *GP*, 2011-02-01). Till detta hör Olssons uttalande om att vi i vår kultur ser barn som det enda heliga (Olsson, *Ex*, 2011-03-15). "Såväl gud som kungen får kränkas, men inte våra ungar." (ibid.). Denna konstruktion av barn och deras sexualitet kan jämföras med pedofilidebatten på 90-talet. Då var det diskursen om pedofilen som farlig och skild från oss andra som dominerade mediadebatten (se Meyer 2010 i kapitlet "Tidigare forskning"), nu är det en problematisering av den rådande synen angående barns helighet som syns i debatten.

Synen på nakenhet och sexualitet ses alltså som nära sammankopplat till det ansedda sociala problemet kring mangadomen. Författarna som framför beskrivningen av det sociala problemet utifrån en mikronivå verkar mena att mangafallet är ett exempel på hur denna syn på barns okränkbarhet tar ett extremt uttryck. Det framhålls dock att synen förändrats över tid. Sverige har pendlat mellan två extrema åsikter angående vad som är officiellt acceptabelt kring sexualitet; från 70-talets avkriminalisering av flertalet sexualbrott till dagens utvidgade lagstiftning om vad som räknas som en våldtäkt (Ledare, *SvD*, 2011-02-05). Mangafallet blir här ett exempel på den senare extrema åsikten som präglar Sverige idag. "[B]rännmärkandet av mangateckningarna" är en del i en skrämmande utveckling i synen på mänsklig sexualitet, enligt Kolmisoppi (*Landskrona Posten*, 2011-01-29). Samma syn på sexualitet anses även ligga bakom skrivierna om Littorinskandalen och om kungens kaffeflickor (Ledare, *ÖC*, 2011-07-04). Vad som anses vara en acceptabel sexualitet sägs snävas in mer och mer.

Kanske är det inte juridiken som är det stora hotet mot yttrandefriheten utan istället en paranoid självrannsakan, vilken är en konsekvens av den typen av exempel som mangadomen utgör

(Janson, *SvD*, 2011-03-17). Att synen på sexualitet ligger på det sociala problemets mikronivå ses i följande uttalande: Den s.k. mangadomen kan indirekt

få konsekvenser för vårt dagliga umgänge med barn i form av ytterligare paranoid självrannsakan. Att föräldrar inte vågar bada badkar med sina barn och att grannar inte vågar umgås ensamma med varandras barn. Beröringsskräcken inför avskyvärd barnpornografi och pedofili är på god väg att skapa beröringsskräck inför våra egna barn och andras ungar när de som mest behöver vår fysiska och mentala närhet. (Janson, *SvD*, 2011-03-17).

Beröringsskräck även inför våra egna barn och att självcensurera bort all naturlig nakenhet i kulturen är oroväckande och riskerar i förlängningen att göra att våra barn inte får den fysiska och mentala närhet de behöver, menar Janson (*SvD*, 2011-03-17). Flera frågar sig vad som då väntar runt hörnet (t.ex. Johansson, *ÖC*, 2011-06-03; Juelsson, *NST*, 2011-06-15). Att alla föräldrar misstänkliggörs som pedofiler då de har bilder på sina barn nakna? Vad händer med bilderna från förlossningar? Studentskyltar? Även här kan kopplingar dras till pedofildebatten på 90-talet (se Meyer 2010 i "tidigare forskning"). Då sågs pedofilen som skild från oss andra, nu framför artikelförfattarna en oro om att vem som helst kan anklagas för att vara pedofil. Det ansedda sociala problemet med pedofiler anses nu ha gått för långt vilket skapar ett nytt socialt problem.

5.4.2. Mesonivå: en ineffektiv rättsstat

Vissa artikelförfattare framhåller indirekt att rättstaten, genom mangadomen, visar tecken på att vara, eller i alla fall vara på väg att bli, ineffektiv. Detta kan ses som att det ansedda problemets konsekvenser befinner sig på mesonivå, d.v.s. i ett läge mellan individen och strukturen. Mangadomen ses som ett exempel på när rättstaten jagar "fel" brottslingar vilket tar resurser från andra, viktigare brottsförebyggande åtgärder. Edenborg anser att vi riskerar att slösa ordningsmaktens resurser (Edenborg, *AB*, 2011-01-29). Indirekt skrivs att vi genom att jaga serieälskare missar de riktiga gärningspersonerna. Detta uttalas explicit i en annan artikel; de verkliga förövarna kommer att kunna härja fritt om vi lägger resurser på att jaga serieöversättare (Ledare, *GP*, 2011-06-15). Fokus tas ifrån de verkliga barn som utsätts för "verkliga" sexualbrott (Abrahamsson & Gustafsdotter, *DN*, 2011-08-01). Edenborg menar att det absurda domslutet därmed luckrar upp allmänhetens respekt för lagarna (Edenborg, *AB*, 2011-05-23). På lång sikt kan det rentav leda till att lagarnas legitimitet minskas om formuleringarna är otydliga och

därmed leder till att flera tillsynes oskyldiga personer drabbas (Ledare, *GT*, 2010-08-07). Att på detta sätt använda s.k. “sluttande planet”-argument är vanligt förekommande i materialet, d.v.s. att artikelförfattare påstår att om vi börjar inskränka på grundläggande rättigheter i rättsstaten nu så riskerar vi värre effekter i framtiden. Ett annat exempel på detta är då Funcke menar att om lagstiftaren på detta sätt börjar tumma på grundlagarna så riskeras att fler undantag görs och att grundlagarna därmed mister sin kraft (Funcke, *Ex*, 2011-02-15).

5.4.3. Makronivå: hot mot rättsstaten

Även på makronivå spelar synen på barns sexualitet in, men mer indirekt än på mikronivå genom en balansgång mellan rättigheter. Balansgången som beskrivs är mellan kampen mot sexualisering av barn, d.v.s. *barns rätt att inte bli sexuellt kränkta*, gentemot rätten till yttrandefrihet, tryckfrihet och personlig integritet, d.v.s. *grundläggande rättigheter i rättsstaten*, där det första inskränker på det andra (t.ex. Ledare, *Ex*, 2010-07-22; Ledare, *SDS*, 2010-08-06). En medvetenhet om och nolltolerans mot sexualbrott mot barn välkomnas, men det hela anses ha gått för långt då det hotar rättsstaten (Ledare, *GP*, 2011-06-15; Teodorescu, *OT*, 2011-11-09). T.ex. uttrycks detta av Funcke då han tar upp hur regeringen insåg att kriminaliseringen av barnpornografiskt material “rubbar en av grundbultarna” i yttrandefrihetsgrundlagen, nämligen förbudet mot förhandsgranskning (Funcke, *Ex*, 2011-02-15). Men regeringen framhöll, enligt Funcke, att intresset att skydda barn går före censurförbudet. Artikelförfattarna uttrycker alltså en oro över att vågskålen *barns rätt att inte bli sexuellt kränkta* väger för tungt i relation till vågskålen innehållandes *grundläggande rättigheter i rättsstaten*.

En av de nämnda orsakerna till den ansedda obalansen mellan rättigheterna är moralpanik (t.ex. Ledare, *GP*, 2011-06-15; Jönsson, *DN*, 2011-10-28). Edenborg menar rentav att denna övervikt i *barns rätt att inte bli sexuellt kränkta* är en täckmantel för att istället för att minska barns lidande, minska småborgerliga, moralistiska människors lidande då de vill skyddas från att se “världens ondska” (Edenborg, *AB*, 2011-05-23). I en annan artikel beskrivs moralpaniken som att moralistiska krafter har segrat på ett sätt som gör att “verkliga” problem är svårare att identifiera (Kolmisoppi, *Landskrona Posten*, 2011-01-29).

Även sexualisering av det offentliga rummet föreslås vara en av orsakerna till obalansen (Linderborg, *AB*, 2011-11-06). Rädslan för nakenhet sammankopplas med att det sker en ökad sexualisering av fler och fler områden i vårt vardagsliv och i det offentliga rummet. Detta spär på rädslan för sexualisering av barn. Här ger alltså faktorer på mikronivå effekter på makronivå genom att synen på barns sexualitet ger konsekvenser i balansgången mellan rättigheter. En annan rädsla relevant i sammanhanget och som tas upp av flertalet artikelförfattare är rädslan för att betraktas som förespråkare av sexualisering av barn, eller rentav som pedofilförsvare (t.ex. Ledare, *Ex*, 2010-07-22; Ledare, *SDS*, 2010-08-06). Detta gör det alltså än svårare att försvara den motsatta vågskålen (*grundläggande rättigheter i rättsstaten*). När Piratpartiets partiledare Falkvinge tog tillbaka sitt uttalande kallades detta för en "kovändning" (Ledare, *SDS*, 2010-08-06; Ledare, *NA*, 2010-08-06). Detta exempel framhålls som en effekt av att frågan är så svår att diskutera. Losekes forskning om de pedofila prästerna som ett socialt problem blir här aktuell (Loseke 2003; se kapitlet "Tidigare forskning"). Flera artikelförfattare framhåller alltså samma påstående som hon; det är svårt att föra en kritisk diskussion om det ansedda sociala problemet, både när det gäller de pedofila prästerna och i det här fallet angående barnpornografilagstiftningens rimlighet.

Att många artikelförfattare menar att det föreligger en obalans mellan rättigheter har nu tydliggjorts. Även orsakerna till obalansen har nämnts. Så vad leder obalansen till för konsekvenser? Att se någonting som ett socialt problem är att anse att det finns en företeelse som leder till oacceptabla konsekvenser (Jönson 2010:30). Flera artikelförfattare startar sin argumentation genom att framhålla just att det leder till orimliga konsekvenser. Redan i urvalets första artikel (Bergström, *KvP*, 2010-07-22), men även i en senare artikel (Ledare, *GT*, 2010-08-07), framhålls att en av mangadomens sämre konsekvenser är att serieälskare klassas som sexbrottslingar. En serietecknare och en serieförfattare skriver att de nu ställs inför ett orimligt val mellan att antingen undvika att beröra ungdomars sexualitet (vilket kan tolkas som en censur även om debattörerna inte själva använder det ordet) eller att riskera att begå ett brott och klassas som sexbrottsling (Elmgren & Knutsson, *AB*, 2010-11-08). Även andra artikelförfattare tar upp detta hot mot konstens svängrum (Olsson, *Ex*, 2011-03-15) och att lagen inskränker på huruvida man får äga och titta på den konst man vill (Juelsson, *NST*, 2011-06-15).

Vidare framhålls ofta att det föreligger ett hot om censur, vilket kan ses som ett hot mot en av rättsstatens nödvändiga grundbultar (se Funcke, *Ex*, 2011-02-15, ovan). En idéhistoriker anser att ramarna för det acceptabla snävas in och att svenska rättsstaten utvecklats så att vi återinfört statlig censur av bildkonst (Manga, *GP*, 2011-02-01). Som redan nämnts är det *grundläggande rättigheter i rättsstaten* som får stå tillbaka för kampen mot sexualisering av barn. Detta blir tydligt då flera av konsekvenserna som framhålls kan sammanfattas som ansedda hot mot rättsstaten. Censur och hot mot konstens svängrum är alltså exempel på detta. Hit hör även påståenden om ifall kampen mot sexualisering av barn går så långt som i mangadomen så blir effekten en stigmatisering av “specifika kulturella och konstnärliga uttryck” (Högström, *NST*, 2011-10-28). Här menas att manga helt enkelt inte anses tillräckligt fint för att skyddas på samma sätt som andra konstnärliga uttryck (Olofsson, *GP*, 2010-08-09; Irenius, *UNT*, 2011-01-29; se även avsnittet om problemets karaktär). Jönsson kallar det för en kulturkonflikt mellan den fria konsten och en “alltmer rigid moralism” (Jönsson, *DN*, 2011-10-28). Polisen blir på detta sätt plötsligt en mäktig instans i konsten, menar han.

Flera debattörer tar upp att problemet leder till ett hot mot tankefriheten eftersom det till stor del handlar om huruvida betraktaren har ett sexuellt intresse i bilden eller inte, alternativt om betraktarens uppfattning om en eventuell osmaklighet föreligger eller inte (t.ex. Bergström, *KvP*, 2010-07-22; Olsson, *Ex*, 2010-10-09). Bergström benämner serieöversättarens brott som “enbart ett tankebrott” (Bergström, *KvP*, 2010-07-22). Att tala om ett brott mot tankefriheten är ytterligare ett exempel på hur artikelförfattarna framhåller hot mot *grundläggande rättigheter i rättsstaten*. Här syns alltså samma kritik som Stanley framförde i sin artikel om att man kriminaliserar tankar då man lägger gränsen för vad som är en barnpornografisk bild vid fotografens avsikt med bilden, alternativt betraktarens tankar då han eller hon tittar på bilden (Stanley 1991; se kapitlet “Tidigare forskning”).

5.4.4. Kontrollen sprids

Vad ska vi nu göra med alla de “teckningar, filmer eller dataspel som innehåller handlingar som, om de vore verkliga skulle varit olagliga”?, undrar Berntson och Persson (*HP*, 2011-02-05). Hur ett förbud mot detta ens kan leda till minskat antal övergrepp ifrågasätts och författarna hävdar

istället att vi mer och mer går från att vara en rättsstat till att bli ett kontrollsamhälle. Det varnas även för att vi i framtiden riskerar att börja kontrollera det skrivna ordet. Även andra artikelförfattare menar att mangadomen är ett led i vår utveckling mot ett kontrollsamhälle, dock inte så explicit uttalat som Berntson och Persson gör. Bland annat framhålls att det är orimligt att göra bibliotekarierna till privatspanare då polisen gett informationsmöten där bibliotekarier uppmanats att kontakta polis vid minsta misstanke om barnpornografibrott (Edenborg, *AB*, 2011-05-23; se avsnittet “Vad har hänt?”).

Om barn ska skyddas från kränkning, vad är det då som säger att vi i framtiden inte även kommer att vilja utvidga så att även andra grupper skyddas (Ledare, *Ex*, 2011-01-29)? Författarna framhåller alltså en oro kring att vad de anser är en överdriven kontroll även sprider sig till andra områden. Om det är osmakligheten i verket som avgör om det ska skyddas eller inte, vad är det då som säger att inte politisk satir skall undantas från yttrandefrihetsskyddet för att på så sätt skydda politiker från kränkning (Ledare, *Ex*, 2011-01-29; Olsson, *GT*, 2011-01-31)? Det anses alltså finnas en risk att den överdrivna kontroll som nu ses i och med barnpornografilagstiftningen sprider sig så att även andra rättigheter än *barns rätt till att inte bli sexuellt kränkta* tillåts tumma på *grundläggande rättigheter i rättstaten*. Detta åsyftas i en Ledare där man drar paralleller till ett politiskt förslag om att bekämpa människohandel och terroristpropaganda med liknande censur (Ledare, *Ex*, 2010-07-28). Samma författare liknar det hela med att samhällen som inte är öppna ruttnar inifrån, vilket gör det nödvändigt att agera vid upptäckten av denna risk. Även här syns alltså “sluttande planet”-argument, d.v.s. att om vi inte sätter stopp nu så följer värre risker i framtiden. Ett annat exempel på när “sluttande planet”-argument används för att beskriva ett framtida kontrollsamhälle är när debattörerna uttrycker en oro kring att vi riskerar att kontrolleras för mycket genom att vi blundar för de andra rättigheter som kränks i kampen mot sexualiseringen av barn. På detta sätt finns en risk att vi tillåter alldeles för integritetskränkande åtgärder i denna kamp. Exempelvis nämns hur en politiker med detta argument förespråkade ökad massövervakning av sökningar på Internet (Ledare, *Ex*, 2010-07-22).

6. Sammanfattning och diskussion

Sammanfattningsvis har studien visat att de debattartiklar som berört mangadomen har relaterat domen till större problem än det enskilda fallet. Många menar dock att det är en korrekt tillämpning av lagen och menar istället att problemet ligger i lagstiftningen. Det betonas att det är problematiskt att teckningar bör klassas som barnpornografi med argumentet att det kränker barn i allmänhet, medan texter som beskriver grova sexuella övergrepp på barn skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen. Det görs därmed en orimlig skillnad mellan konst och text, enligt artikelförfattarna. En del konst skyddas dock i grundlagen och att använda ett osmaklighets-kriterium för att avgöra vilken konst som inte ska skyddas anses absurt. Ett argument för att många inte skall klassas som konst som bör skyddas anses bl.a. bero på att det inte klassas som tillräckligt fin konst.

Vid vår analys och syntes av materialet framkom fyra olika beskrivningar av vad problemet anses bero på och vad det anses leda till för konsekvenser. Tre av dem kan inplaceras på mikro-, meso- och makronivå, där de två första berör synen på sexualitet samt att rättsstaten är, eller är på väg att bli, ineffektiv. Den tredje beskrivningen berör en ansedd balansgång mellan rättigheter vilken med en metafor kan ses som en våg med de två vågskålarerna *barns rätt att inte bli sexuellt kränkta* och *grundläggande rättigheter i rättsstaten*. Artikelförfattarna uttrycker en oro för att den första vågskålen väger för tungt jämfört med den andra. Det föreligger även en oro kring att andra rättigheter än *barns rätt att inte bli sexuellt kränkta* i framtiden kommer att väga tyngre än *grundläggande rättigheter i rättsstaten*. Vi går därmed mot ett absurt kontrollsamhälle, menar flera artikelförfattare. Kontrollsamhället är den sista av de fyra beskrivningarna av problemets orsaker och konsekvenser och berör samtliga tre nivåer. Gemensamt för de fyra nämnda beskrivningarna är att samtliga utgår ifrån att rädslan för sexualisering av barn har gått för långt. Utifrån teorier om moralpanik skulle man kunna uttrycka det som att artikelförfattarna beskriver en moralpanik kring sexualisering av barn. Detta anses därmed skapa nya sociala problem.³

³ Här blir relevant att tillägga en förklaring till varför vi inte tagit upp teorier om moralpanik i vår studie. Anledningen till detta grundas i studiens syfte, d.v.s. att kartlägga hur problemet *beskrivs*, inte vad problemet *är*. Att säga att det råder en moralpanik är att hävda att det sker en överdriven reaktion, d.v.s.

Kapitlet "Resultat, analys och syntes" innehåller det som framkommit i materialet och som vi valt att lyfta fram. Här krävs dock en reflektion kring vad som varit frånvarande i vår bearbetning av materialet. Flertalet gånger framhålls att inga specifika barn kränks av de mangateckningar som serieöversättaren dömdes för. Men detta problematiseras inte ytterligare i någon artikel utan argumentet har snarare fungerat som en inledning för artikelförfattarna för att sedan gå vidare i sina beskrivningar av det ansedda problemet. Man kan tänka sig att det vore relevant att fundera över huruvida barnpornografiska teckningar verkligen inte kränker några barn. Varför tar inte förespråkarna för lagstiftningen och mangadomen upp det i en artikel och argumenterar för att så är fallet? Som nämdes i avsnittet om aktörer kan detta bero på att förespråkarnas version istället kommer fram i nyhetsrapporteringen, vilken inte är med i vårt empiriska material. Deras frånvaro som aktiva aktörer i materialet har gjort att denna diskussion snarare ligger utanför vår studie. Därmed vore det intressant att följa upp vår studie med att vidga det empiriska materialet och försöka få en helhetsbild av kontroversen och det ansedda sociala problemet.

att det *egentligen* föreligger ett mindre problem än vad som framställs. Detta går stick i stäv med vårt socialkonstruktionistiska perspektiv.

Referenser

- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a uppl. Malmö: Liber.
- Engdahl, Oskar & Larsson, Bengt (2006). *Sociologiska perspektiv. Grundläggande begrepp och teorier*. Lund: Studentlitteratur.
- Flyghed, Janne (2000). (Red.). *Brottsbekämpning - mellan effektivitet och integritet. Kriminologiska perspektiv på polismetoder och personlig integritet*. Lund: Studentlitteratur.
- Heber, Anita (2007). *Var rädd om dig!: Rädsla för brott enligt forskning, intervjupersoner och dagspress*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Jenkins, Philip (1992). *Intimate Enemies. Moral Panics in Contemporary Great Britain*. New York: Walter de Gruyter, Inc.
- Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Loseke, Donileen R. (2003). *Thinking about social problems. An Introduction to Constructionist Perspectives*. 2nd Edition. New Jersey: Transaction Publishers.
- Loseke, Donileen R. (2003). "We Hold These Truths to be Self-evident": *Problems in Pondering the Pedophile Priest Problem*. *Sexualities* vol 6, s 6-14.
- Meyer, Anneke (2010). "Evil monsters and cunning perverts: Representing and regulating the dangerous paedophile" i: Deflem, Mathieu. (Red.) *Popular culture, crime and social control*. Bingley: Emerald.
- Pollack, Ester (2001). *En studie i MEDIER OCH BROTT*. Stockholm: JMK.
- Sahlin, Ingrid (1999). "Diskursanalys som sociologisk metod" i: Sjöberg, Katarina. (Red.). *Mer än kalla fakta. Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- SFS (1962:700). *Brottsbalken. 16 kap. Om brott mot allmän ordning*.
- Skytt, Annika (1995) *En bild av pedofili: analys av en massmedial trend utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv*. Linköping: IMH.

Stanley, Lawrence A. (1991). *Art and "Perversion". Censoring Images of Nude Children*. Art Journal vol 50, No 4, s 20-27.

Statens offentliga utredningar SOU, 2004:71. *Sexuell exploatering av barn i Sverige*.

Utredningen om kunskaper om sexuellt exploaterade barn i Sverige. Stockholm.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Williams, Katherine S. (2004). *Child Pornography Law: Does it Protect Children?* Journal of Social Welfare and Family Law vol 26:3, s 245-261.

Källor

Abrahamsson, Kjell Albin (2011-02-26) Moralpanilken i Sveriges sexualsyn är påfallande. *Länstidningen Östersund*.

Abrahamsson, Maria & Gustafsdotter, Jeanette (2011-08-01) Mangamålet. Absurt att lagen gör serieexperter till pedofiler. *Dagens Nyheter*.

Bergström, My (2010-07-22) Pornmanga hotar inte våra barn. *Kvällposten*.

Berntson, Olle & Persson, Tobias (2011-02-05) Sverige på väg mot en kontrollsamhälle. *Hallandsposten*.

Byström, Gabriel (2011-01-29) Logisk och djupt stötande dom. *Göteborgs-Posten*.

Cantwell, Oisin (2011-10-27) Mangadomen avslöjar felen i barnporrlagen. *Aftonbladet*.

Edenborg, Carl-Michael (2011-01-29) Fällda fantasier. *Aftonbladet*.

Edenborg, Carl-Michael (2011-05-23) En snusig lag. *Aftonbladet*.

Elmgren, Tinet & Knutsson, Magnus (2010-11-08) Det här är inte barnpornografi. *Aftonbladet*.

Funcke, Nils (2010-08-06) Ingen skall berövas sin digitala tunga. *Kvällposten*.

Funcke, Nils (2011-02-10) "Datorbeslagen strider mot yttrandefriheten". *Expressen*.

Funcke, Nils (2011-02-15) Lagens glipor. *Expressen*.

Högström, Jenny (2011-10-28) Rädda fiktionen! *Nordvästra Skånes Tidningar*.

Insändare (2011-02-05) Nakna kroppar överallt. *Expressen*.

Insändare (2011-02-08) Vad har Vilks bidragit med till yttrandefriheten? *Bohuslänningen*.

Irenius, Lisa (2011-01-29) Vem avgör vad som är en brottslig teckning? *Uppsala Nya Tidning*.

Janson, Malena (2011-03-17) Naturlig närhet har blivit tabu. *Svenska Dagbladet*.

Johansson, Daniel (2011-06-03) En dom att fundera över. *Östgöta Correspondenten*.

Juelsson, Mattias (2011-06-15) Moralpaniken når studentskyltarna. *Nordvästra Skånes Tidningar*.

Jönsson, Dan (2011-10-28) Är det verkligen polisen som skall avgöra vad som är konst? *Dagens Nyheter*.

Kolmisoppi, Mats (2011-01-29) Moralism vs manga. *Landskrona Posten*.

Ledare (2010-07-22) Kan krita kränkas? *Expressen*.

Ledare (2010-07-28) Allå, allå, alla indier. *Expressen*.

Ledare (2010-08-06) Balansgång i lagstiftningen Stoppa barnporr - på rätt sätt. *Sydsvenskan*.

Ledare (2010-08-06) Nyanser om barnporr. *Nerikes Allehanda*.

Ledare (2010-08-07) Ska de serierna brännas på bål? *GT*.

Ledare (2011-01-29) Triump för godtycket. *Expressen*.

Ledare (2011-02-02) Tecknade fantasier är också yttrandefrihet. *Västerbottens-Kuriren*.

Ledare (2011-02-05) I Sverige pendlar vi mellan extremerna. *Svenska Dagbladet*.

Ledare (2011-06-15) Undvik moralpanik. *Göteborgs-Posten*.

Ledare (2011-06-22) Den skärpta svenska barnpornografilagen är nog väl. *Västerbottens-Kuriren*.

Ledare (2011-07-04) Den svenska synden. *Östgöta Correspondenten*.

Ledare (2011-09-17) HD bör pröva mangamålet. *Västerbottens-Kuriren*.

Ledare (2011-10-29) Seriefigurer är inga brottsoffer. *Östgöta Correspondenten*.

Linder, Lars (2011-01-31) Vansinnig lag. Allt naket är inte barnporr. *Dagens Nyheter*.

Linderborg, Åsa (2011-05-23) ...och en horribel historia. *Aftonbladet*.

Linderborg, Åsa (2011-11-06) Vem vågar sova naken med barn? *Aftonbladet*.

Lindgren, Håkan (2011-03-01) Domstolar skall inte döma fantasier. *Göteborgs-Posten*.

Lindgren, Håkan (2011-03-16) Teckningar och övergrepp. *Göteborgs-Posten*.

Manga, Edda (2011-02-01) Så snävas ramarna för det normala in. *Göteborgs-Posten*.

Myrdahl, Jan (2010-07-25) Barnporrlagen är en omoralisk absurditet. *Kvällposten*.

Olofsson, Mikael (2010-08-09) Tecknade fantasier bör undantas. *Göteborgs-Posten*.

Olsson, Karin (2010-10-09) Ställning mot fällning. *Expressen*.

Olsson, Karin (2010-11-03) Gossedyrkan. *Expressen*.

Olsson, Karin (2011-01-31) Illegala teckningar. *GT*.

Olsson, Karin (2011-03-15) Det heliga barnets princip. *Expressen*.

Schultz, Mårten (2011-01-22) Yttrandefriheten är inte så fri som vi tror. *Svenska Dagbladet*.

Schultz, Mårten (2011-03-30) Spindelmannen kan inte kränkas. *Dagens Nyheter*.

Skogkär, Mats (2011-01-29) Straffbara pennstreck. Ett brott utan offer. *Sydsvenskan*.

Sunesson, Yngve (2011-07-21) Slå tillbaka mot nymoralismen. *Hallands Nyheter*.

Teodorescu, Alice (2010-07-26) Svåra gränsdragningar. *Gotlands Allehanda*.

Teodorescu, Alice (2011-11-09) "Barnets bästa" blev tvärtom. *Oskarshamns-Tidningen*.

Bilaga 1: Artikelöversikt

Nedan följer en översikt över samtliga artiklar; dess titel, tidning och dess förkortning samt datum.

Pormanga hotar inte våra barn	Kvällsposten (KvP)	2010-07-22
Kan krita kränkas?	Expressen (Ex)	2010-07-22
Barnporrlagen är en omoralisk absurditet	Kvällsposten	2010-07-25
Svåra gränsdragningar	Gotlands Allehanda	2010-07-26
Allå, allå, alla indier	Expressen	2010-07-28
Ingen skall berövas sin digitala tunga	Kvällsposten	2010-08-06
Balansgång i lagstiftningen Stoppa barnporr - på rätt sätt	Sydsvenskan (SDS)	2010-08-06
Nyanser om barnporr	Nerikes Allehanda (NA)	2010-08-06
Ska de serierna brännas på bål?	GT	2010-08-07
Tecknade fantasier bör undantas	Göteborgs-Posten (GP)	2010-08-09
Ställning mot fällning	Expressen	2010-10-09
Gossedyrkan	Expressen	2010-11-03
Det här är inte barnpornografi	Aftonbladet (AB)	2010-11-08
Yttrandefriheten är inte så fri som vi tror	Svenska Dagbladet (SvD)	2011-01-22
Fällda fantasier	Aftonbladet	2011-01-29
Moralism vs manga	Landskrona Posten	2011-01-29
Vem avgör vad som är en brottslig teckning?	Uppsala Nya Tidning (UNT)	2011-01-29
Straffbara pennstreck Ett brott utan offer	Sydsvenskan	2011-01-29
Triumf för godtycket	Expressen	2011-01-29
Logisk och djupt stötande dom	Göteborgs-Posten	2011-01-29
Vansinnig lag. Allt naket är inte barnporr	Dagens Nyheter (DN)	2011-01-31
Illegala teckningar	GT	2011-01-31
Så snävas ramarna för det normala in	Göteborgs-Posten	2011-02-01
Tecknade fantasier är också yttrandefrihet	Västerbottens-Kuriren (VK)	2011-02-02
Nakna kroppar överallt	Expressen	2011-02-05
I Sverige pendlar vi mellan extremerna	Svenska Dagbladet	2011-02-05
Sverige är på väg mot ett kontrollsamhälle	Hallandsposten (HP)	2011-02-05

Vad har Vilks bidragit med till yttrandefriheten	Bohuslänningen (Boh)	2011-02-08
“Datorbeslagen strider mot yttrandefriheten”	Expressen	2011-02-10
Lagens glipor	Expressen	2011-02-15
Moralpaniken i Sveriges sexualsyn är påfallande	Länstidningen Östersund (LTÖs)	2011-02-26
Domstolar skall inte döma fantasier	Göteborgs-Posten	2011-03-01
Det heliga barnets principer	Expressen	2011-03-15
Teckningar och övergrepp	Göteborgs-Posten	2011-03-16
Naturlig närhet har blivit tabu	Svenska Dagbladet	2011-03-17
Spindelmannen kan inte kränkas	Dagens Nyheter	2011-03-30
En snuskig lag	Aftonbladet	2011-05-23
...och en horribel historia	Aftonbladet	2011-05-23
En dom att fundera över	Östgöta Correspondenten (ÖC)	2011-06-03
Moralpaniken når studentskyltarna	Nordvästra Skånes Tidningar (NST)	2011-06-15
Undvik moralpanik	Göteborgs-Posten	2011-06-15
Den skärpta svenska barnpornografilagen är nog väl	Västerbottens-Kuriren	2011-06-22
Den svenska synden	Östgöta Correspondenten	2011-07-04
Slå tillbaka mot nymoralismen	Hallands Nyheter (HN)	2011-07-21
Mangamålet. Absurt att lagen gör serieexperter till pedofiler	Dagens Nyheter	2011-08-01
HD bör pröva mangamålet	Västerbottens-Kurieren	2011-09-17
Mangamålet avslöjar felen i barnporrlagen	Aftonbladet	2011-10-27
Rädda fiktionen!	Nordvästra Skånes Tidningar	2011-10-28
Är det verkligen polisen som ska avgöra vad som är konst?	Dagens Nyheter	2011-10-28
Seriefigurer är inga brottsoffer	Östgöta Correspondenten	2011-10-29
Vem vågar sova naken med barn?	Aftonbladet	2011-11-06
“Barnets bästa” blev tvärtom	Oskarshamns-Tidningen (OT)	2011-11-09

Bilaga 2: Populärvetenskaplig framställning

Den 30 juni 2010 föll den uppmärksammade domen i Uppsala tingsrätt där en serieöversättare dömdes för innehav av barnpornografiska bilder. Det speciella med domen är att bilderna är teckningar och inte fotografier, närmare bestämt mangateckningar. Domen överklagades till hovrätten men även där dömdes serieöversättaren. Tingsrättens dom blev startskottet på en omfattande mediadebatt där diskussionen har tagit utgångspunkt i att man anser att inga barn skadas av barnpornografiska teckningar.

Syftet med studien har varit att kartlägga vilka problem som framhålls i mediadebatten kring mangadomen. Vi har studerat innehållet i debattartiklar, insändare, ledare och krönikor i svensk press. Rent praktiskt gick det till så att vi bröt ner materialet utifrån vissa förutbestämda kategorier. På de utskrivna artiklarna satte vi post-it-lappar i en viss färg på varje ställe där vi ansåg att en specifik kategori nämdes. T.ex. satte vi en röd lapp där artikelförfattarna beskrev vad de ansåg att problemet ledde till för skadliga konsekvenser. Parallellt med kodningen skrevs även kommentarer till respektive kategori. Efter att ha brutit ner materialet gick vi igenom kommentarerna och funderade över om respektive kategori var sammanhängande. Vi ville inte riskera att vara för styrda av de förutbestämda kategorierna utan försökte vara öppna för att materialet kunde visa någonting annat. Nästa steg blev att leta efter mönster i beskrivningarna. När detta gjordes växte svaret på frågeställningarna fram, vilka vi nedan presenterar.

Vilka aktörer syns i debatten kring mangadomen? Med aktörer menas vilka personer som kommer till tals i debatten. Innan vi tittat på materialet trodde vi att både motståndare och förespråkare skulle komma till tals i mediadebatten, men samtliga av artikelförfattarna var kritiska. En del nämnde dock förespråkare då de bemötte deras argument, vilka kommit fram i annan media än den vi tittat på, såsom i nyhetsrapporteringen. Alltså var förespråkarna indirekt med i debatten, även om de själva inte skrev någon artikel.

Vad framhålls som det huvudsakliga sociala problemet i debatten? Framförallt anses att det är lagstiftningen det är fel på, snarare än att lagen misstolkats i tingsrätten och hovrätten. Det som kritiseras är att teckningarna inte skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen. Argumentet för att

teckningar med barnpornografiskt motiv ska klassas som brottsliga är att det anses kränka alla barn, även om inget specifikt barn är med på bilden eller under processen då bilden skapas. Detta bemöts bl.a. med en jämförelse till texter. Det är nämligen lagligt att skriva en text om hur man grovt våldtar ett barn. Då skyddas man som författare p.g.a. sin yttrandefrihet. Detta skydd har inte en konstnär som tecknar en motsvarande bild, vilket flera debattörer anser vara orimligt.

Vilka orsaker till och konsekvenser av det ansedda sociala problemet framhålls? Den huvudsakliga beskrivningen av problemets orsaker och konsekvenser är att kampen mot att barn sexualiseras tvingar flera andra rättigheter att stå tillbaka, som t.ex. yttrandefriheten. Flera författare menar att vi är så rädda för att barn ska sammankopplas med sexualitet att vi är beredda att gå väldigt långt för att undvika detta. Denna moraluppfattning har fått politiker att stifta lagar, t.ex. barnpornografilagstiftningen, vilka alltså anses tumma på andra rättigheter. Artikelförfattarna beskriver detta på lite olika sätt. T.ex. beskrivs hur det råder en beröringsskräck till våra barn, då vi är så rädda för att ses som pedofiler att vi inte längre vågar ge våra barn samma fysiska närhet som tidigare. En annan beskrivning av att kampen mot att barn sexualiseras har gått för långt är då flera artikelförfattare framhåller att rättsstaten nu är hotat. Exempel som tas är att vi går mot censur då staten börjar lägga sig i konstnärers skapande.

Denna studie har visat att debattörer i massmedier menar att problemet med mangafallet handlar om ett större sammanhang än det enskilda målet. Massmedier är en viktig informationskälla som når ut till många människor. Vilka händelser som tas upp och hur de beskrivs i massmedier får konsekvenser för hur allmänheten uppfattar händelserna. Det är även så att en mediadebatt ofta framtvingar krav på förändring från politikernas sida och att det därmed tillsätts en utredning. Därför är det viktigt att studera hur ett ansett problem *beskrivs* i massmedier, vilket vi alltså har gjort i vår studie.